

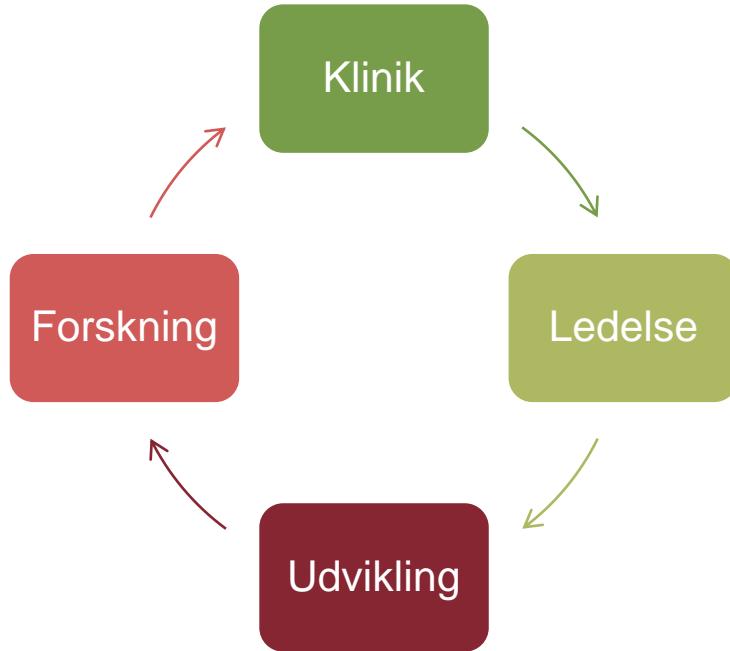


# Supportive Care til den ældre patient og familie berørt af kræft

Karin B. Dieperink, Sygeplejerske, Ph.d, Professor, Viceinstitutleder  
[Karin.dieperink@rsyd.dk](mailto:Karin.dieperink@rsyd.dk)



# Præsentation



# Program

1. Ældre patienter med kræft – er de noget særligt?
2. Hvordan vurderer vi den ældre patient med kræft?
3. Hvordan yder vi "Supportive care" til patient og familie i et kræftforløb?



# Ældre patienter med kræft – er de noget særligt?

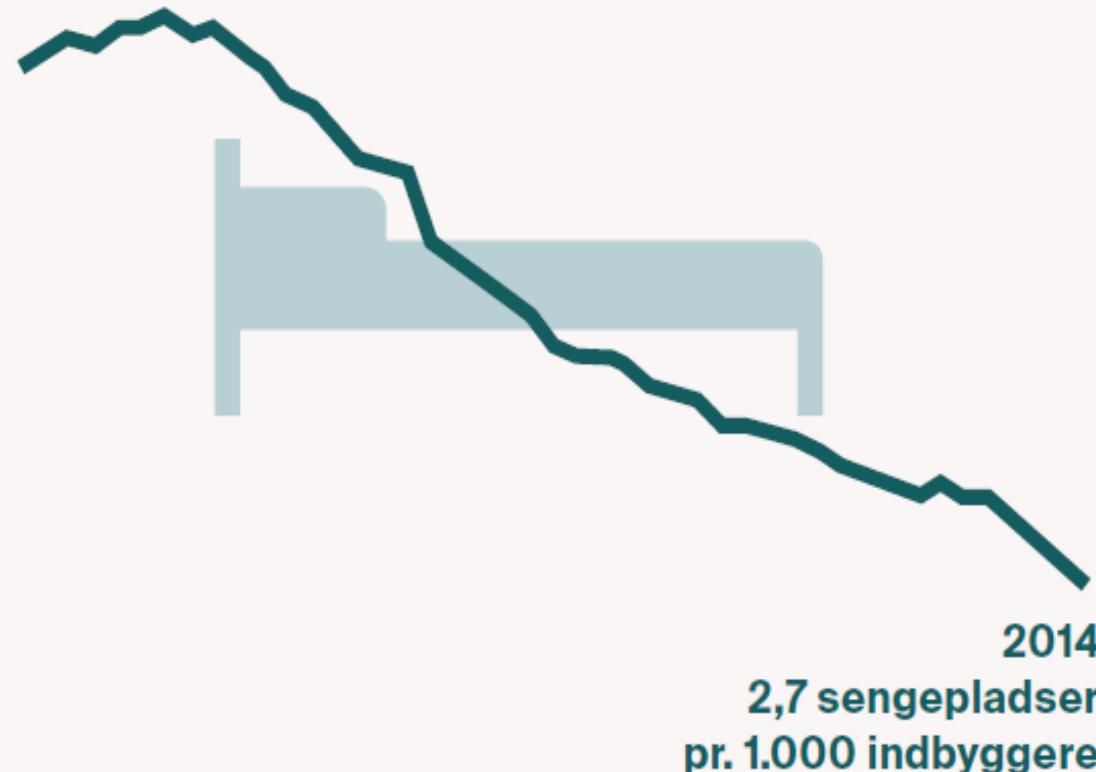
# Den demografiske udfordring

## HOSPITALSENGE

(1970-2014)

1970

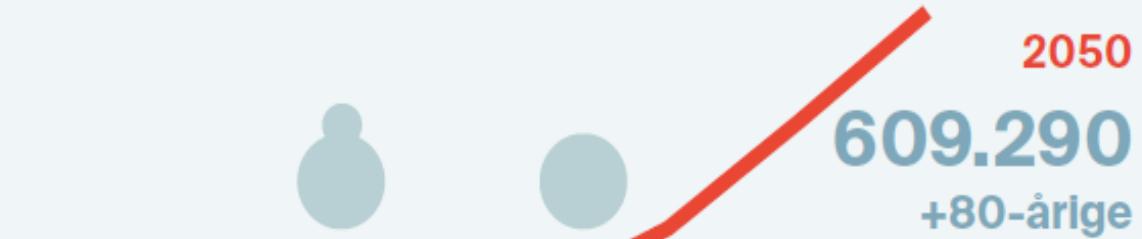
8 sengepladser pr. 1.000 indbyggere



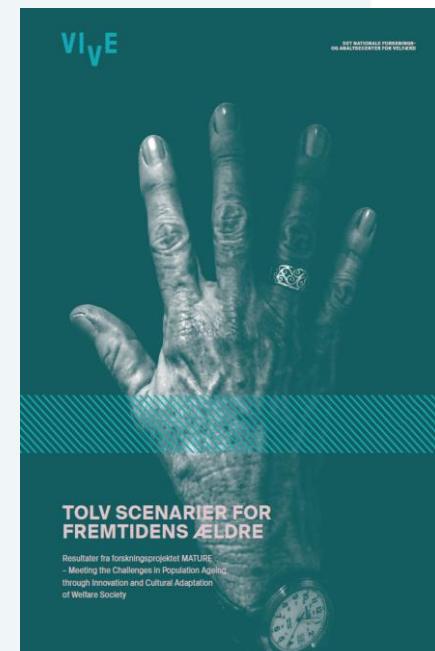
Kilde: WHO 2014

## FREMTIDENS +80-ÅRIGE

(2017-2050)



Kilde: Danmarks Statistik 2015



# Ældre patienter med kræft

Kun få er nedslidt af hårdt fysisk arbejde

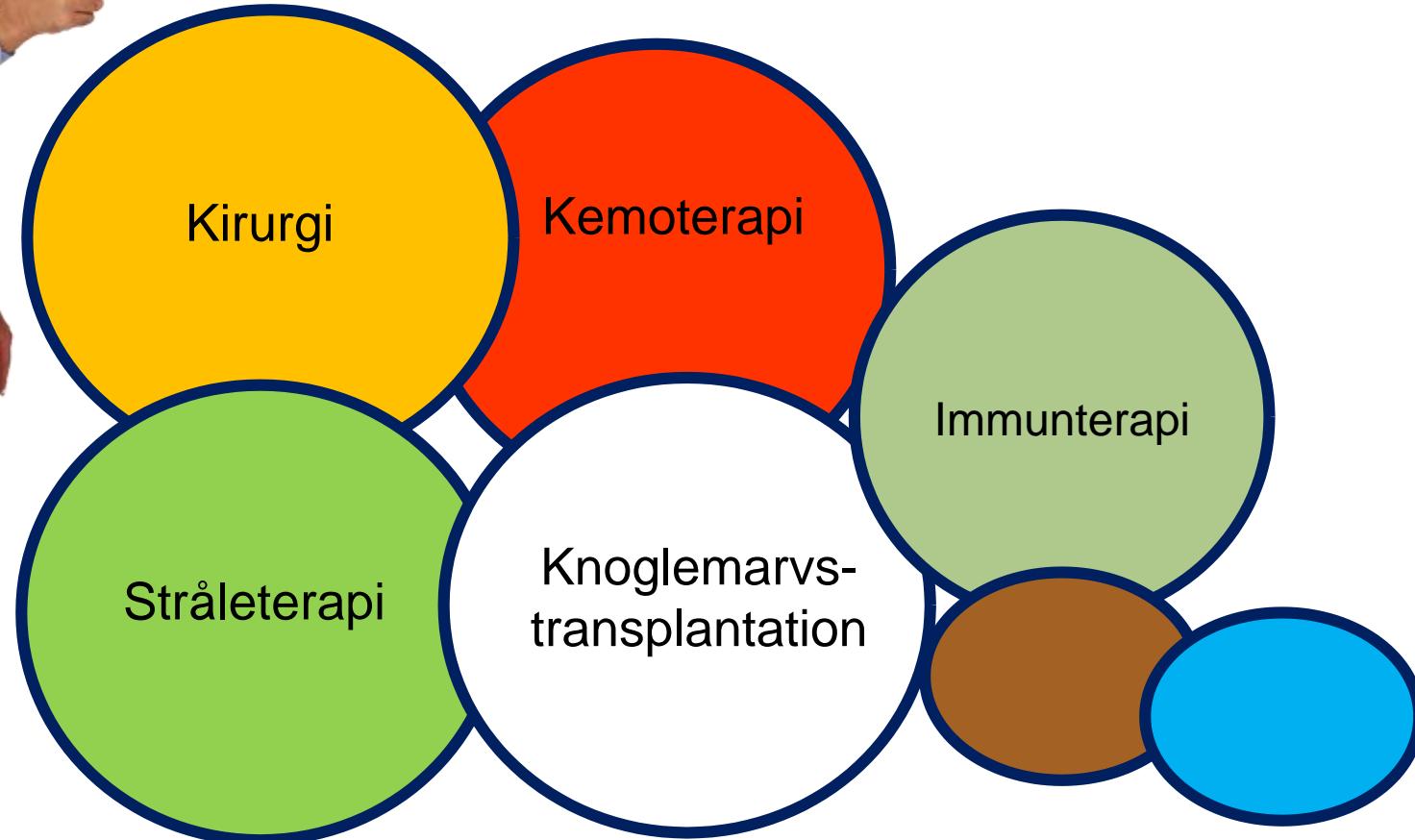
De fleste er motiveret for behandling

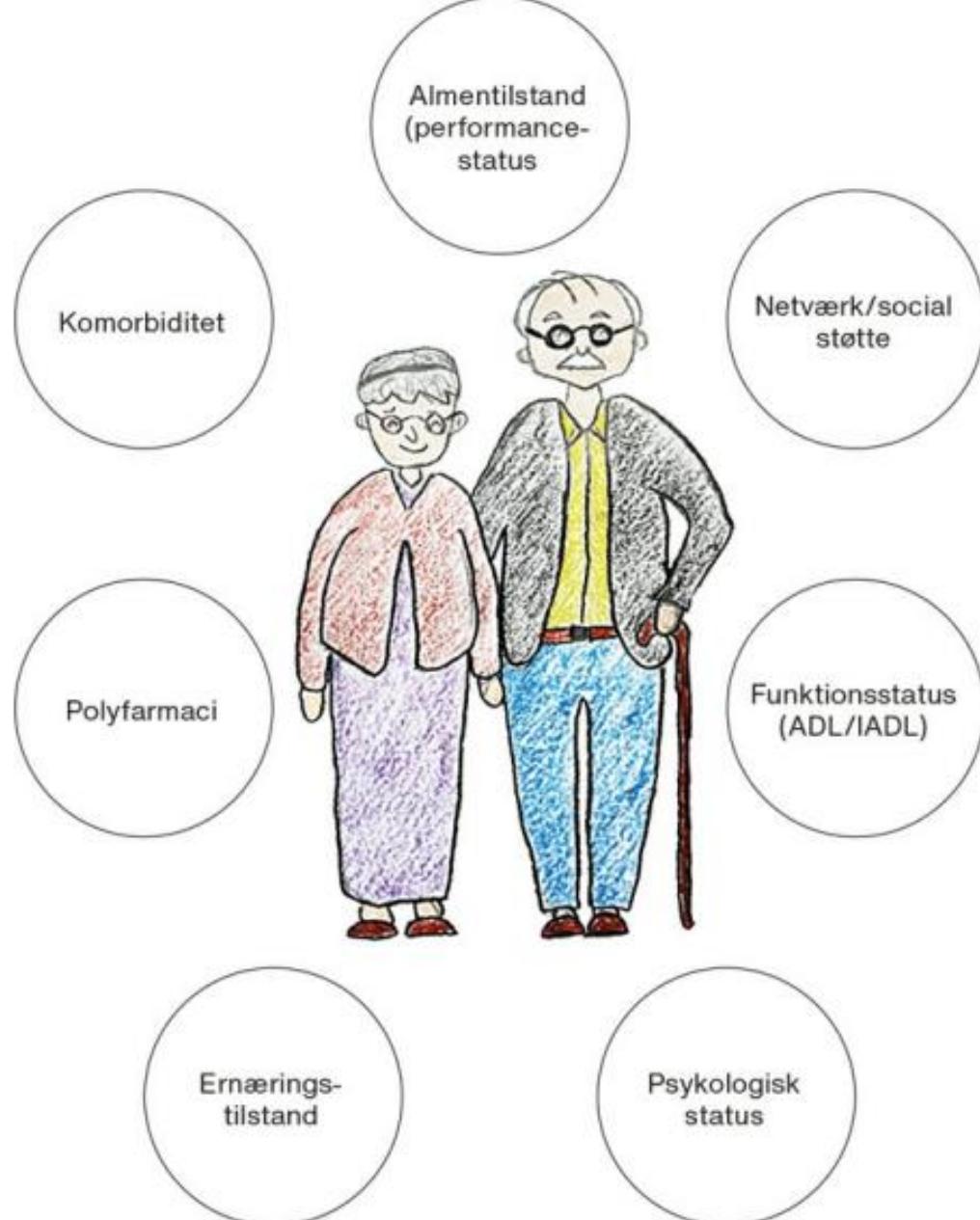
Vi ved ikke nok om hvordan ældre reagerer på  
kræftbehandling Scheer K et al JCO 2012





# Multidisciplinær kræftbehandling





ADL = almindelig daglig levevis; IADL = instrumentel ADL

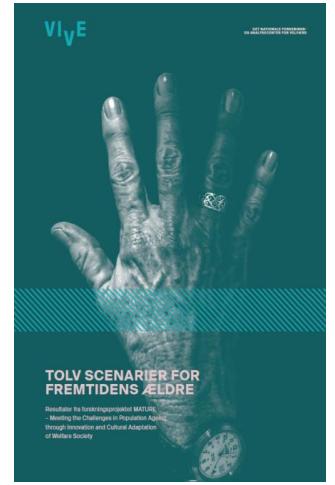
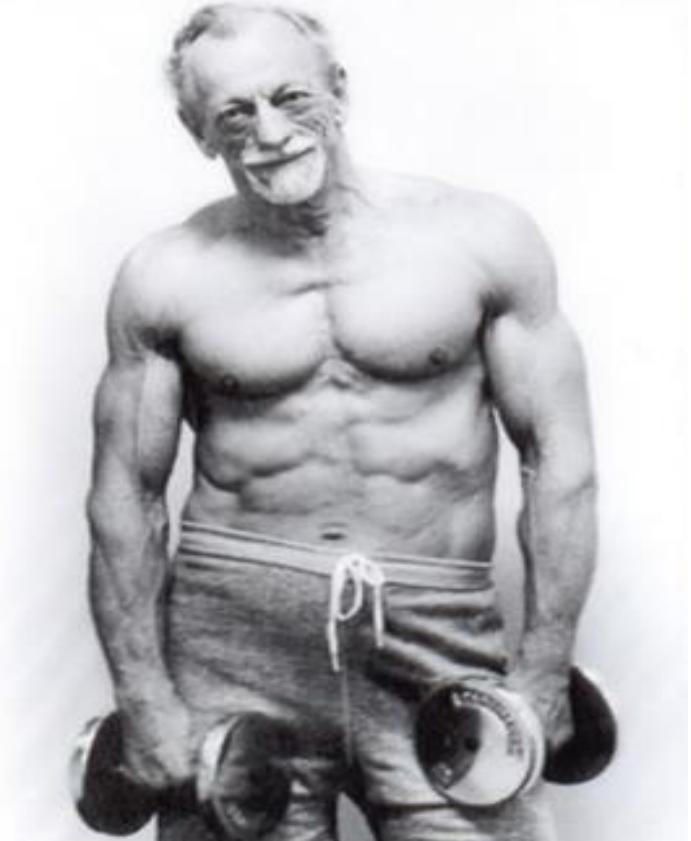
## Statusartikel

Ugeskr Læger 2021;183:V04210325

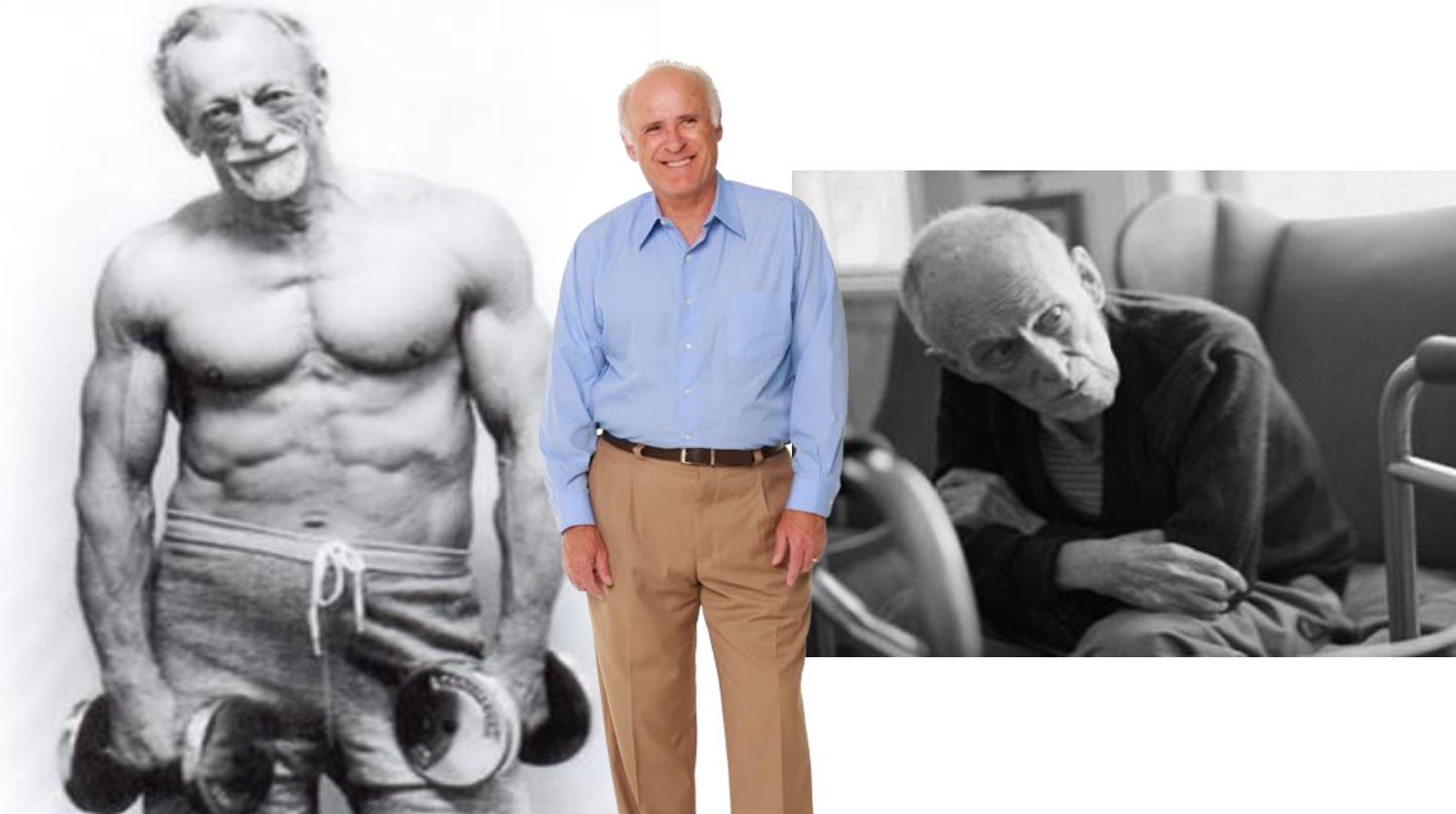
# Udfordringer ved kræftbehandling til ældre

Marianne Ewertz<sup>1, 2</sup>, Sidse Ehmsen<sup>1, 2, 3</sup>, Trine Lembrecht Jørgensen<sup>1, 2, 3</sup>, Karin Dieperink<sup>1, 2, 3</sup>, Per Pfeiffer<sup>1, 2, 3</sup>, Olfred Hansen<sup>1, 2, 3</sup>, Carsten Brink<sup>1, 2, 3, 4</sup>, Jacob Hjelmborg<sup>2, 5</sup>, Niels-Christian Hvistid<sup>2, 6</sup>, Niels Abildgaard<sup>2, 7, 8</sup>, Lars Lund<sup>2, 9, 10</sup>, Henrik Frederiksen<sup>2, 7, 8</sup>, Jesper Ryg<sup>2, 11, 12</sup> & Henrik J. Ditzel<sup>1, 2, 3, 13</sup>

# Syn på ældre



# Syn på ældre

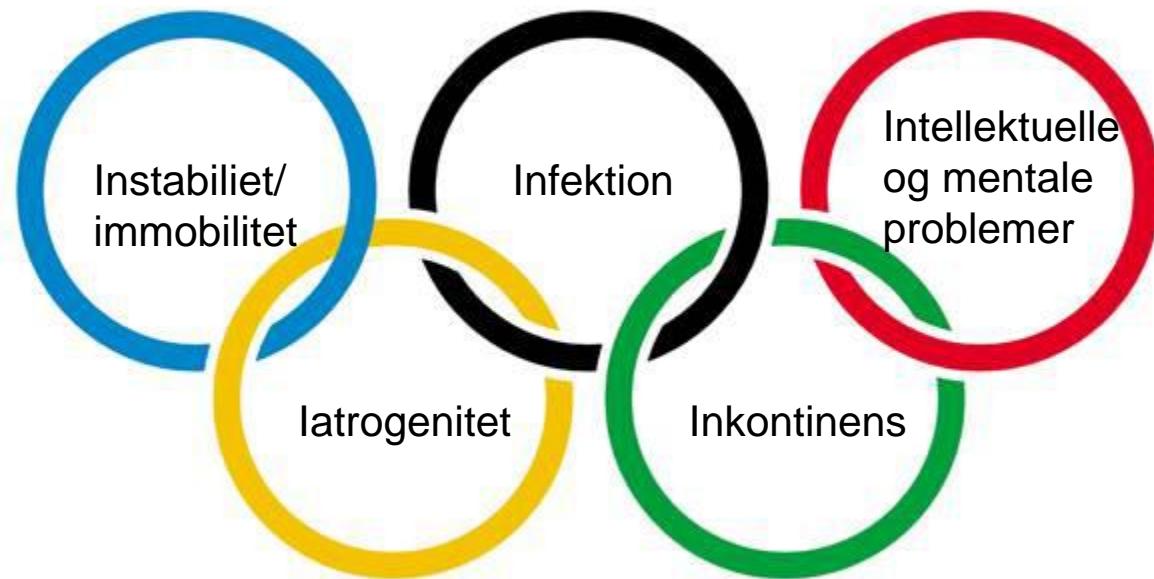


# Kræftbehandling hos ældre kompliceres af:

- Geriatriske syndromer
- Nyre- og leverfunktion
- Knoglemarvsreserve
- Co-morbiditet
- Polyfarmaci
- Compliance
- Livsstil
- Sparsomt/skrøbeligt netværk



# Geriatriske syndromer



# Comorbiditet, Polyfarmaci og Compliance

Ældre med kræft har mere co-morbiditet (+3 sygdomme)

Ældre med kræft får mere medicin (36% > 5 præparater dagligt)

Ældre med kræft er ikke altid så kompliante

Jørgensen TL et al 2012



# Funktionsniveau

Generelt har ældre **større risiko for at få et funktionstab**, eller flere symptomer efter kræftbehandlingen end yngre, især i form af:

- depression
- søvnproblemer
- fatigue



Balducci L & Fossa SD. 2013, Naeim A, et al. 2014

# Livsstil hos ældre

Ældre er ikke altid så opmærksomme på om deres livsstil har en betydning.  
Ryger mindre men drikker mere og stadig mere er inaktive end yngre.

Niu et al J Oncol Pract 2015

## Mere aktiv aldring

Dyrker du sport, motionerer eller går til dans?

1997

32 %

af de 77-årige  
var aktive mindst  
en gang om ugen



2017

52 %

af de 77-årige var  
aktive mindst en  
gang om ugen

66 %

var sjældent eller  
aldrig aktive



Siren 2020. VIVE rapport 12 senarier for fremtidens ældre

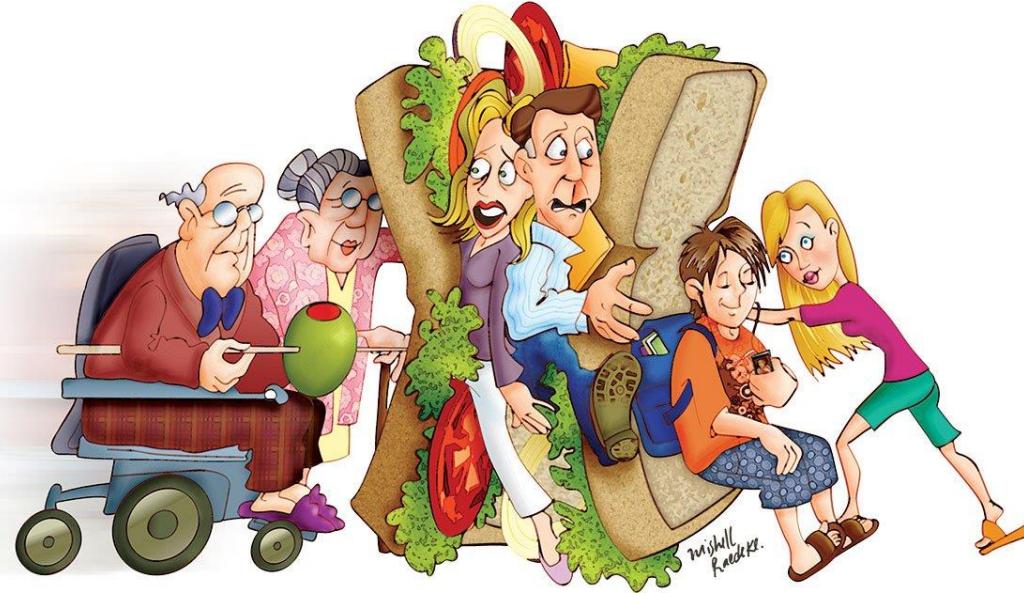
# Sparsomt/skøbeligt netværk



Sparsomt netværk med store krav Adashek, JJ. & Subbiah, IM. 2020

Det kan være en stor belastning at være pårørende til især ældre kræftpatienter

Goldzweig et al 2013, Jansen et al 2018



# Hvordan vurderer vi den ældre patient med kræft?

# Fit – vulnerable – frail

- Undgå overbehandling
- Undgå underbehandling
- Tåle behandling Ja/Nej
- Tilpasse behov for sygepleje, fysio- og ergoterapi
- Afdække og inddrage patientens egne ressourcer og netværk mest muligt
- Tilpasse behov for opfølgning, rehabilitering, palliation
- Ressourcespørgsmål



# Comprehensive Geriatric Assessment (CGA)

CGA anbefales af flere internationale cancerorganisationer (NCCN, SIOG, EORTC)

CGA inkluderer:

- Activities of Daily Living
- Mobilitet
- Polyfarmaci
- Ernæring
- Kognitiv funktion
- Depression/humør
- Komorbiditet
- Social støtte



# CGA

Så hvorfor ikke lave CGA hver gang?

- Kræver geriater m.fl.
- Tidskrævende (60 – 120 minutter)



*There is a need to have less time consuming, but valid screening tools*

Kenis et al 2013

# Geriatric 8 – G8

- Designet til vurdering af skrøbelighed hos ældre patienter med kræft.
- Indeholder 8 punkter, 7 udvalgt fra Mini Nutritional Assessment (MNA) samt alder
- Scorer mellem 0-17
- Cut-off værdi  $\leq 14$  - vil normalt føre til CGA
- Stærk prognostisk værdi for nedsat funktionsniveau og overlevelse i en ældre population med cancer

Kenis JCO 2014

# G8



Emner	Muligt svar (score)
A. Er fødeindtaget faldet over de seneste 3 måneder grundet appetitløshed, fordøjelsesproblemer, tykke- eller synkeproblemer?	0 = alvorligt fald i fødeindtag 1 = moderat fald i fødeindtag 2 = intet fald i fødeindtag  Score: _____
B. Vægtab i løbet af de seneste 3 måneder?	0 = vægtab > 3 kg 1 = ved ikke 2 = vægtab mellem 1 og 3 kg 3 = intet vægtab  Score: _____
C. Mobilitet?	0 = bundet til seng eller stol 1 = kan komme ud af seng/stol, men går ikke ud 2 = går ud  Score: _____
E. Neuropsykologiske problemer?	0 = svær demens eller depression 1 = mild demens 2 = ingen psykologiske problemer  Score: _____
F. BMI? (vægt i kg)/(højde i m <sup>2</sup> )	0 = BMI < 19 1 = BMI 19 til < 21 2 = BMI 21 til < 23 3 = BMI ≥ 23  Score: _____
H. Tager mere end tre slags receptpligtig medicin om dagen?	0 = ja 1 = nej  Score: _____
P. Hvordan vurderer patienten hans/hendes helbredsstatus sammenlignet med andre mennesker på samme alder?	0.0 = ikke så god 0.5 = ved ikke 1.0 = lige så god 2.0 = bedre  Score: _____
Alder	0: > 85 1: 80-85 2: < 80  Score: _____
Total score	0-17  Total: _____

# G8



Emner	Muligt svar (score)
A. Er fødeindtaget faldet over de seneste 3 måneder grundet appetitløshed, fordøjelsesproblemer, tykke- eller synkeproblemer?	0 = alvorligt fald i fødeindtag 1 = moderat fald i fødeindtag 2 = intet fald i fødeindtag Score: _____
B. Hvor meget har vægten faldet af de seneste 3 måneder?	0 = vægttab > 3 kg 1 = ved ikke 2 = vægttab mellem 1 og 3 kg 3 = intet vægttab Score: _____
C. Kan patienten komme ud af seng/stol?	0 = bundet til seng eller stol 1 = kan komme ud af seng/stol, men går ikke ud 2 = går ud Score: _____
D. Har patienten psykologiske problemer?	0 = svær demens eller depression 1 = mild demens 2 = ingen psykologiske problemer Score: _____
E. Hvilken BMI har patienten?	0 = BMI < 19 1 = BMI 19 til < 21 2 = BMI 21 til < 23 3 = BMI ≥ 23 Score: _____
F. Bruger patienten mere end tre slags receptpligtig medicin om ugen?	0 = ja 1 = nej Score: _____
G. Hvordan vurderer patienten hans/hendes helsestatus sammenlignet med andre mennesker på samme alder?	0.0 = ikke så god 0.5 = ved ikke 1.0 = lige så god 2.0 = bedre Score: _____
H. Hvilken er patientens total score?	0: > 85 1: 80-85 2: < 80 Score: _____
	0-17 Total: _____

# Charlson Co-morbidity Index (CCI)

- En af de mest anvendte værktøjer til at vurdere komorbiditet i cancer patienter  
Hall 2004
- Hver sygdom giver enten 1, 2, 3 eller 6 point – afhængig af hvor stor risiko for død der er forbundet med den.

# Charlson Co-morbidity Index (CCI)

Scoring: Comorbidity Component (Apply 1 point to each unless otherwise noted)

1. Myocardial Infarction \_\_\_\_\_
2. Congestive Heart Failure \_\_\_\_\_
3. Peripheral Vascular Disease \_\_\_\_\_
4. Cerebrovascular Disease \_\_\_\_\_
5. Dementia \_\_\_\_\_
6. COPD \_\_\_\_\_
7. Connective Tissue Disease \_\_\_\_\_
8. Peptic Ulcer Disease \_\_\_\_\_
9. Diabetes Mellitus (1 point uncomplicated, 2 points if end-organ damage) \_\_\_\_\_
10. Moderate to Severe Chronic Kidney Disease (2 points) \_\_\_\_\_
11. Hemiplegia (2 points) \_\_\_\_\_
12. Leukemia (2 points) \_\_\_\_\_
13. Malignant Lymphoma (2 points) \_\_\_\_\_
14. Solid Tumor (2 points, 6 points if metastatic) \_\_\_\_\_
15. Liver Disease (1 point mild, 3 points if moderate to severe) \_\_\_\_\_
16. AIDS (6 points) \_\_\_\_\_

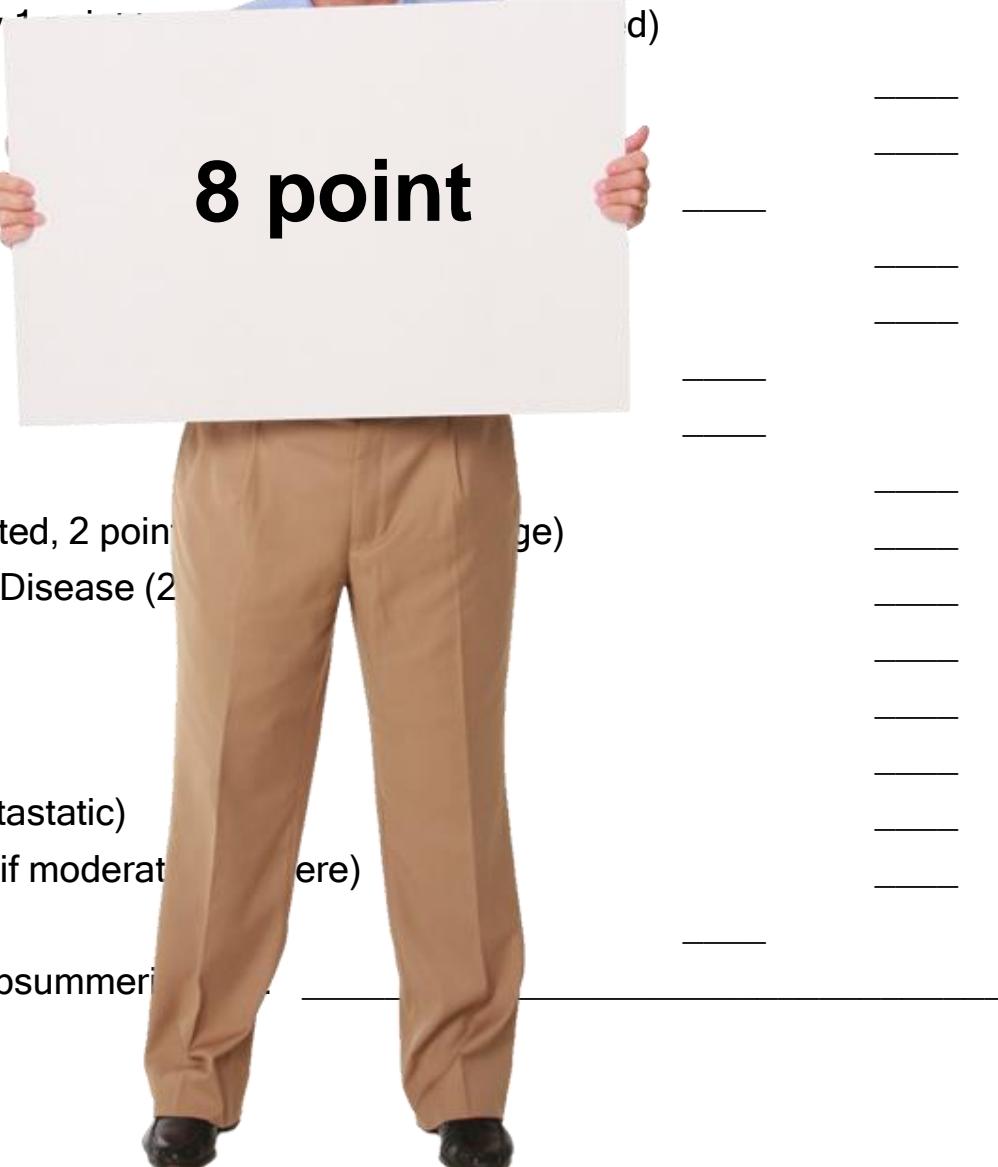
Notér point udfor hvert spørgsmål - og opsummering her: \_\_\_\_\_

# Charlson Co-morbidity Index (CCI)

Scoring: Comorbidity Component (Apply 1 point for each disease listed)

1. Myocardial Infarction
2. Congestive Heart Failure
3. Peripheral Vascular Disease
4. Cerebrovascular Disease
5. Dementia
6. COPD
7. Connective Tissue Disease
8. Peptic Ulcer Disease
9. Diabetes Mellitus (1 point uncomplicated, 2 points if poorly controlled or on insulin)
10. Moderate to Severe Chronic Kidney Disease (2 points)
11. Hemiplegia (2 points)
12. Leukemia (2 points)
13. Malignant Lymphoma (2 points)
14. Solid Tumor (2 points, 6 points if metastatic)
15. Liver Disease (1 point mild, 3 points if moderate to severe)
16. AIDS (6 points)

Notér point udfør hvert spørgsmål - og opsummer



# The Vulnerable Elders Survey (VES-13)

- Et selv-evaluierende spørgeskema baseret på:
  - Alder
  - Egen vurdering af eget helbred
  - Funktionsniveau og fysisk performance
- Score  $\geq 3$  er associeret med en øget risiko for fald i funktionsniveau og mortalitet  
Saliba et al 2001

1. Alder \_\_\_\_\_

**Score:** 1 POINT FOR ALDER 75-84 år  
3 POINT FOR ALDER  $\geq 85$  år

2. Når du sammenligner dig med andre mennesker på din alder, hvordan vil du så karakterisere dit helbred?

- Dårligt\* (1 POINT)
- Nogenlunde\* (1POINT)
- Godt
- Mægt godt
- Glimrende

**Score:** 1 POINT FOR NOGENLUNDE  
eller DARLIGT

3. Hvor besværet er du normalt, når du skal udføre følgende fysiske aktiviteter:

	Dåbt besværet	Lidt besværet	Nogen besværet	Mægt besværet	Ude af stand til
a. Bukke dig, sætte dig i hug eller på knæ?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/> *	<input type="checkbox"/> *
b. Løfte eller bære ting der er tungere end 4,5 kg?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/> *	<input type="checkbox"/> *
c. Række ud eller strække armene over skulderhøjde?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/> *	<input type="checkbox"/> *
d. Skrive eller håndtere og gribe efter små genstande?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/> *	<input type="checkbox"/> *
e. Gå 400 meter?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/> *	<input type="checkbox"/> *
f. Tungt husarbejde feks. at væske gulv eller vinduer?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/> *	<input type="checkbox"/> *

**Score:** 1 POINT FOR HVER \* SVAR I 3a TIL  
3f MAXIMALT 2 POINT

4. Er du, på grund af dit helbred eller fysiske tilstand, besværet ved at:

- a. Handle personlige ting (som toiletsager eller medicin)?  
 JA → Får du hjælp til at handle ind?       JA\*       NEJ  
 NEJ  
 DET GØR JEG IKKE → Er det på grund af dit helbred?       JA\*       NEJ
- b. Administrere penge (f.eks. have styr på udgifter eller betale regninger)?  
 JA → Får du hjælp til at administrere penge?       JA\*       NEJ  
 NEJ  
 DET GØR JEG IKKE → Er det på grund af dit helbred?       JA\*       NEJ
- c. Gå fra den ene ende af et rum til den anden? BRUG AF STOK ELLER ROLATOR ER OKAY.  
 JA → Bruger du hjælpemidler til at gå?       JA\*       NEJ  
 NEJ  
 DET GØR JEG IKKE → Er det på grund af dit helbred?       JA\*       NEJ
- d. Lave lethusarbejde (som vaske op, rydde op eller let rengøring)?  
 JA → Får du hjælp til let husarbejde?       JA\*       NEJ  
 NEJ  
 DET GØR JEG IKKE → Er det på grund af dit helbred?       JA\*       NEJ
- e. Taga ~~kar-~~ eller brusebad?  
 JA → Får du hjælp til at taga et ~~kar-~~ eller brusebad?       JA\*       NEJ  
 NEJ  
 DET GØR JEG IKKE → Er det på grund af dit helbred?       JA\*       NEJ

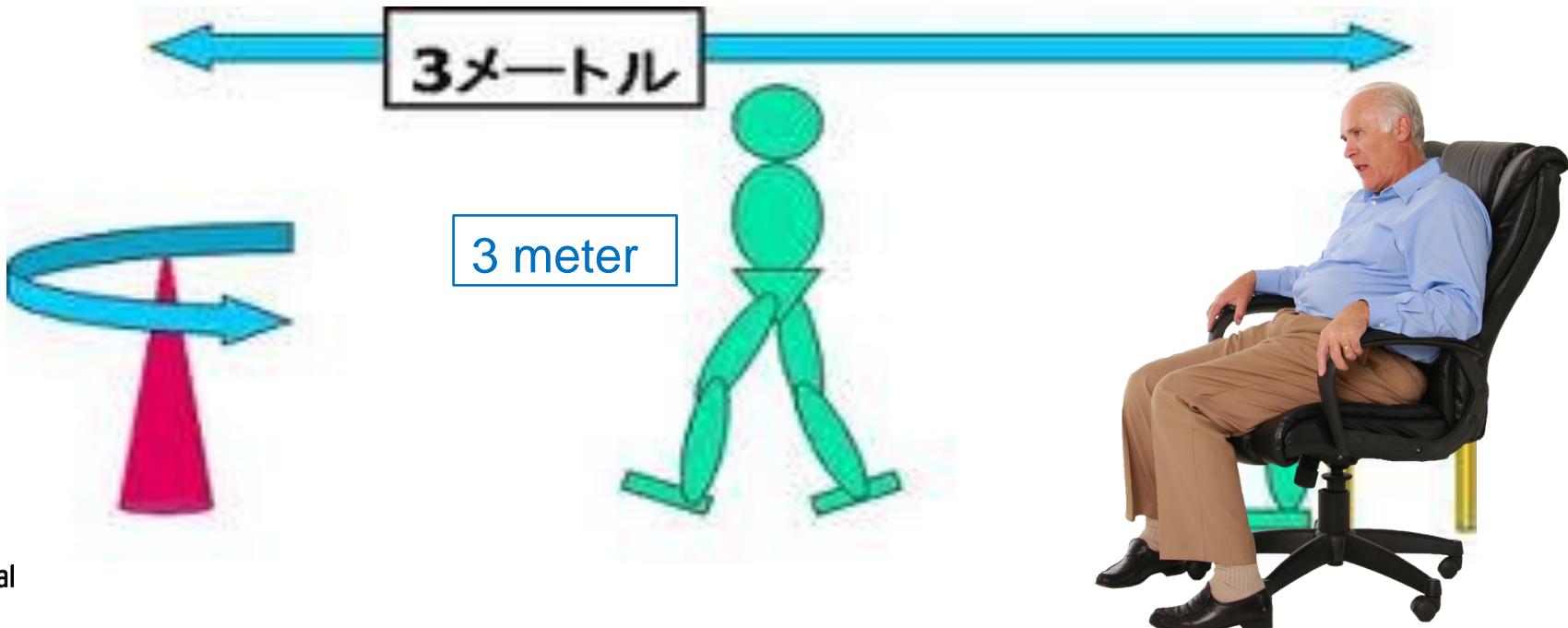
4. Er du, på grund af dit helbred eller fysiske tilstand, besværet ved at:

- a. Handle personlige ting (som toiletsaker og medicin)?  
 JA → Får du hjælp til at handle ind?  
 NEJ  
 DET GØR JEG IKKE → Er du i stand til at handle personlige ting?  JA\*  NEJ
- b. Administrere penicilliner (som antibiotika og regninger)?  
 JA → Får du hjælp til at administrere penicilliner?  
 NEJ  
 DET GØR JEG IKKE → Er du i stand til at administrere penicilliner?  JA\*  NEJ
- c. Gå fra den ene end til den anden (som i et badeværelse, når du er i køkkenet eller rolatorer er ikke i stand til at gå fra den ene end til den anden)?  
 JA → Bruger du hjælpemidler til at gå fra den ene end til den anden?  
 NEJ  
 DET GØR JEG IKKE → Er du i stand til at gå fra den ene end til den anden?  JA\*  NEJ
- d. Lave let husarbejde (som vaske, tørke, bære vaskede klæder, tømme affaldskasser, tømme toaletten, tømme bøttehul, tømme børstetrængerring)?  
 JA → Får du hjælp til let husarbejde?  
 NEJ  
 DET GØR JEG IKKE → Er du i stand til at lave let husarbejde?  JA\*  NEJ
- e. Tage kars- eller brusebad?  
 JA → Får du hjælp til at tage kars- eller brusebad?  
 NEJ  
 DET GØR JEG IKKE → Er du i stand til at tage kars- eller brusebad?  JA\*  NEJ

**0 point**

# Timed-Up-and-Go (TUG)

- På tid rejser patienten sig fra en stol med armlæn, går 3 meter, drejer rundt, går tilbage og sætter sig ned.



# Timed-Up-and-Go

- Vurderer funktionsniveau hos ældre patienter, særligt i underekstremiteterne.
- En langsom TUG (> 20 seconds) Podsiadlo 1991
- 2.5 gange større mortalitet sammenlignet med patienter med normal TUG  
Soubeyran et al 2012
- Signifikant associeret med højere risiko for faldende funktionsniveau hos ældre patienter i 1. linie behandling  
Hoppe et al 2013

# Timed-Up-and-Go

- Vurderer funktionsniveau hos ældre særligt i underekstremiteterne.
- En langsom TUG (> 20 seconds) Podlog et al 2012
- 2.5 gange større mortalitet sammenlignet med patienter med normal TUG Soubeyran et al 2012
- Signifikant associeret med højere risiko for død og lavere ende funktionsniveau hos ældre patienter i 1. linie behandling Hoppe et al 2013



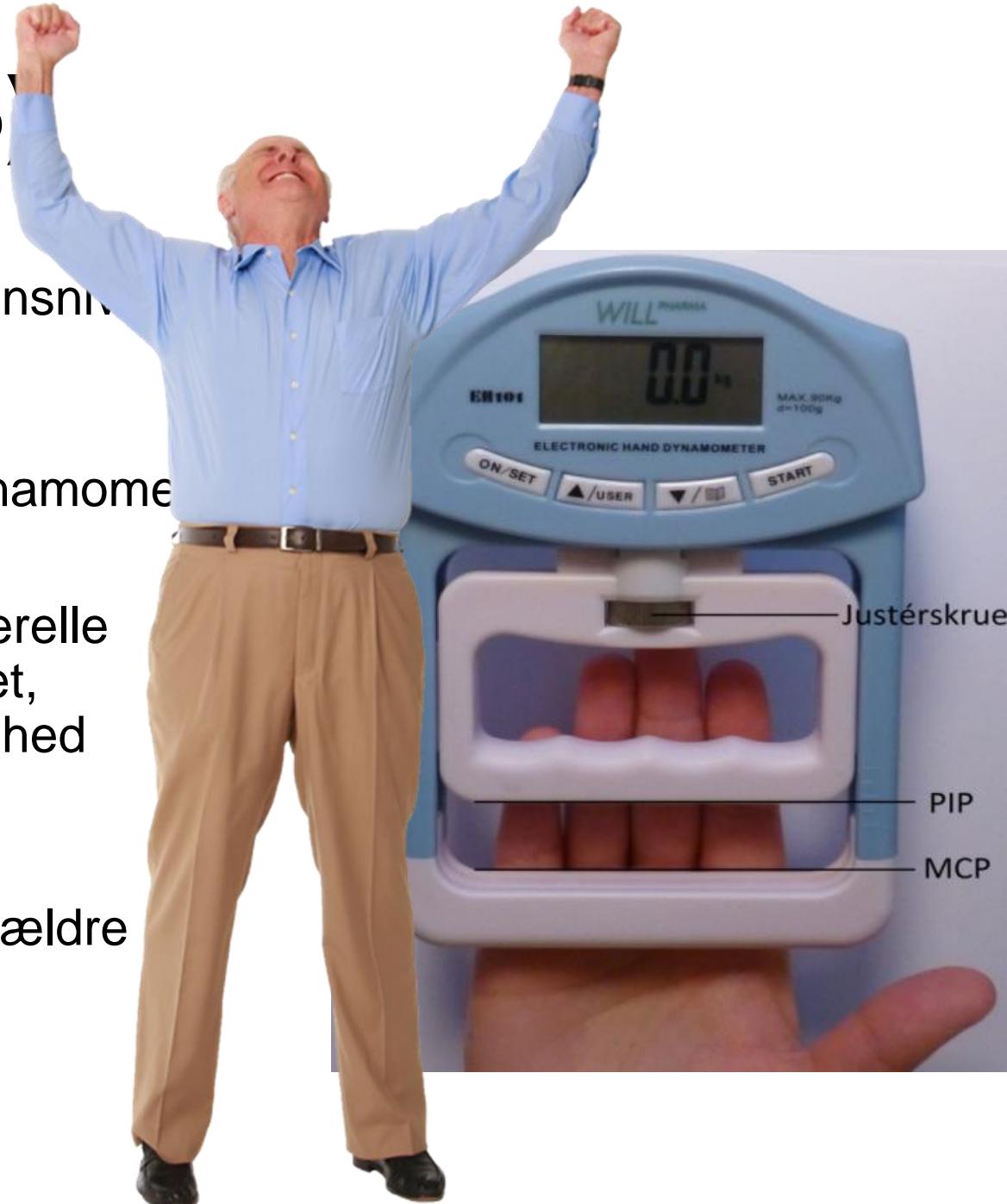
# Gribestyrke (GS)

- Gribestyrke afspejler funktionsniveauet i overekstremitter
- Måles med et håndholdt dynamometer
- Korrelerer til patienters generelle muskelstyrke, knogledensitet, ernæringstatus og skrøbelighed
  - Alibhai et al 2010
- Prædiktor for mortalitet hos ældre patienter Rantanen 2003



# Gribestyrke (GS)

- Gribestyrke afspejler funktionsniveauet i overekstremitter
- Måles med et håndholdt dynamometer
- Korrelerer til patienters generelle muskelstyrke, knogledensitet, ernæringstatus og skrøbelighed
  - Alibhai et al 2010
- Prædiktor for mortalitet hos ældre patienter Rantanen 2003



# Gør det en forskel?

- Geriatrisk vurdering har indflydelse på 25% af beslutningerne ift. ældres behandlingsplan

Kenis et al 2013



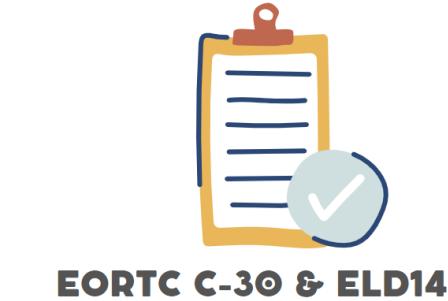
# Metode - Prognosis-G



with solid cancers were screened with the G8 at the initial oncologic consultation

Association between Geriatric 8 frailty and health-related quality of life in older patients with cancer (PROGNOSIS-G8): a Danish single-centre, prospective cohort study

Helena Møgelbjerg Ditzel, Ann-Kristine Weber Giger, Cecilia Margareta Lund, Henrik Jørn Ditzel, Søren Möller, Per Pfeiffer, Jesper Ryg, Marianne Ewertz, Trine Lembrecht Jørgensen

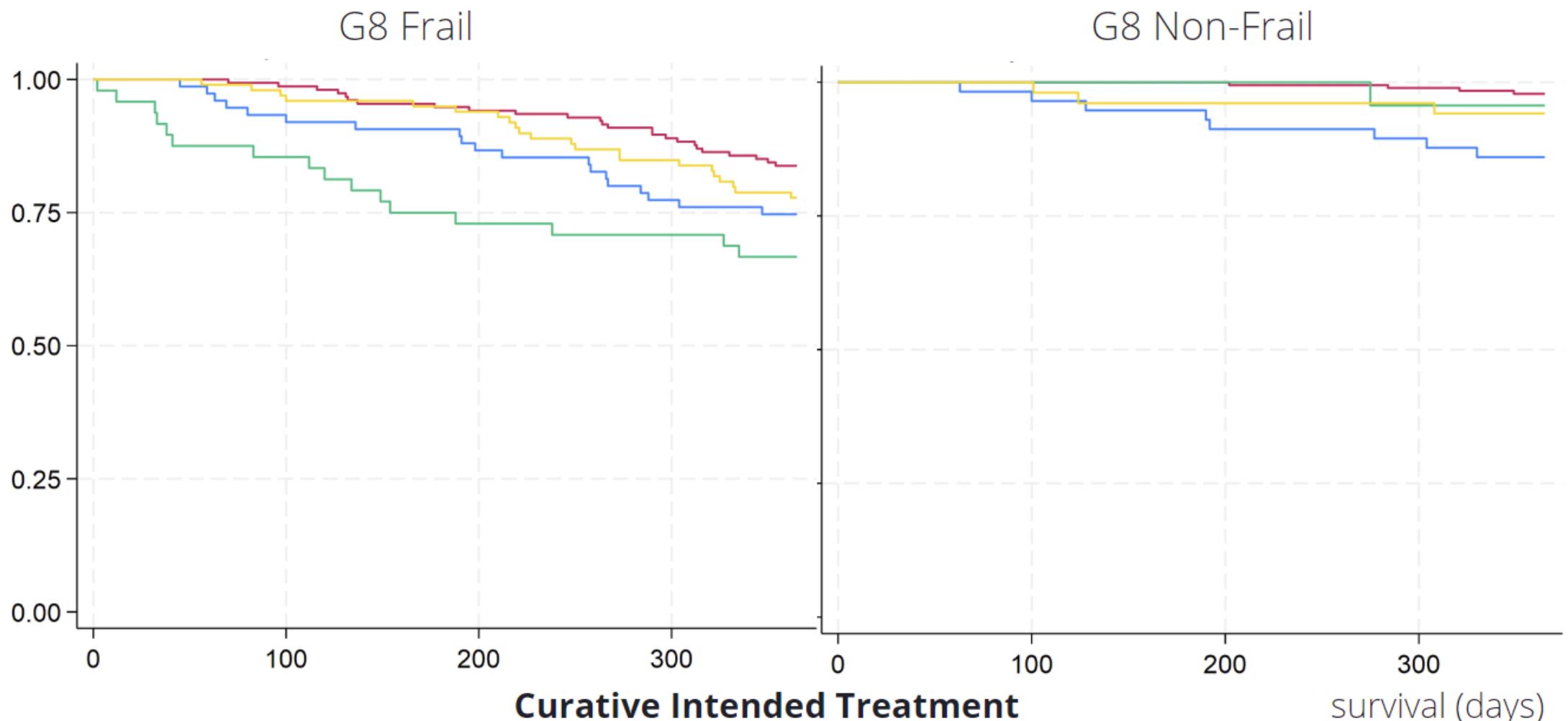


**707 patients**  
reported QoL at treatment initiation & 3, 6, 9, 12-months follow-up

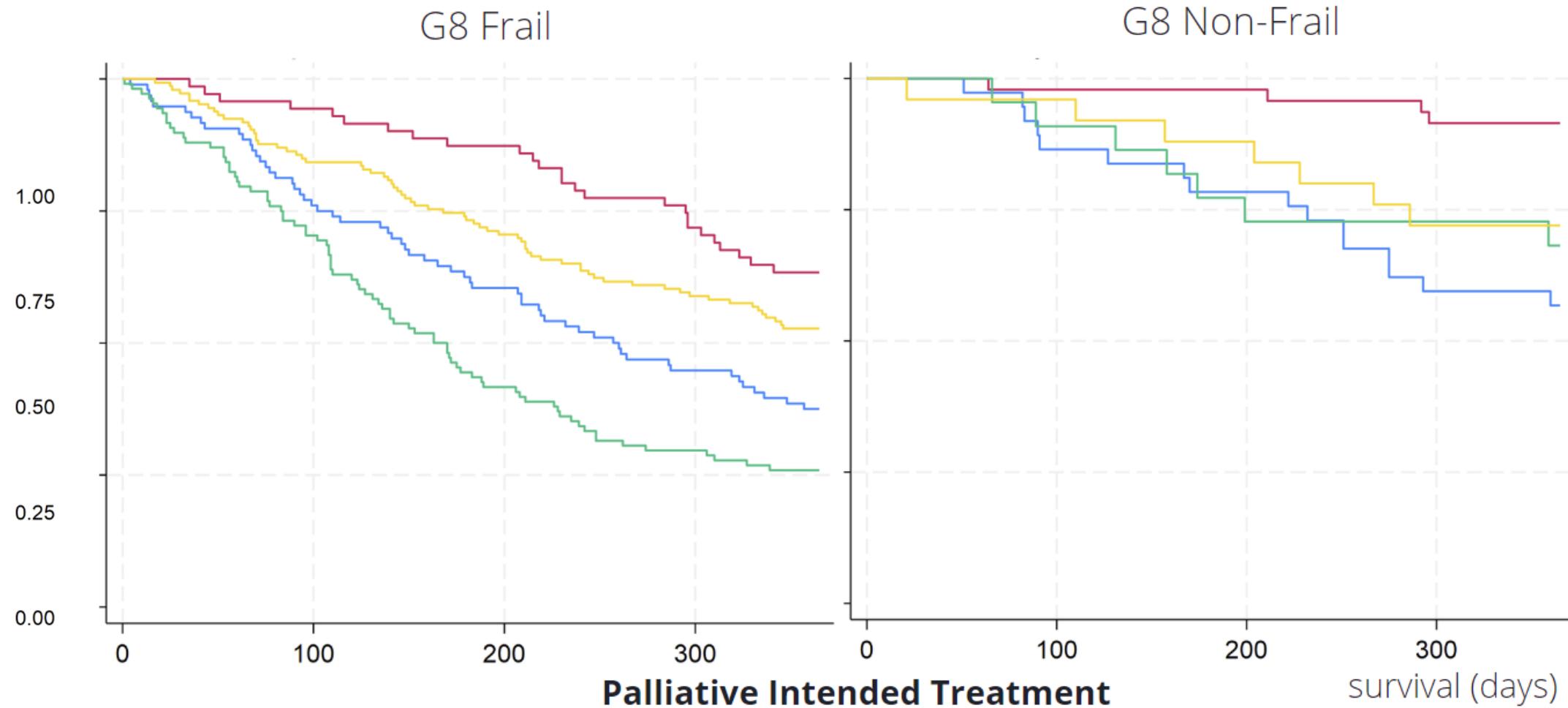


From medical records, treatment adherence at 9 mths & 1 yr overall survival were collect

# Resultater - behandling og overlevelse



# Resultater - behandling og overlevelse





Contents lists available at ScienceDirect

## Journal of Geriatric Oncology

journal homepage: [www.elsevier.com/locate/jgo](http://www.elsevier.com/locate/jgo)



Research Paper

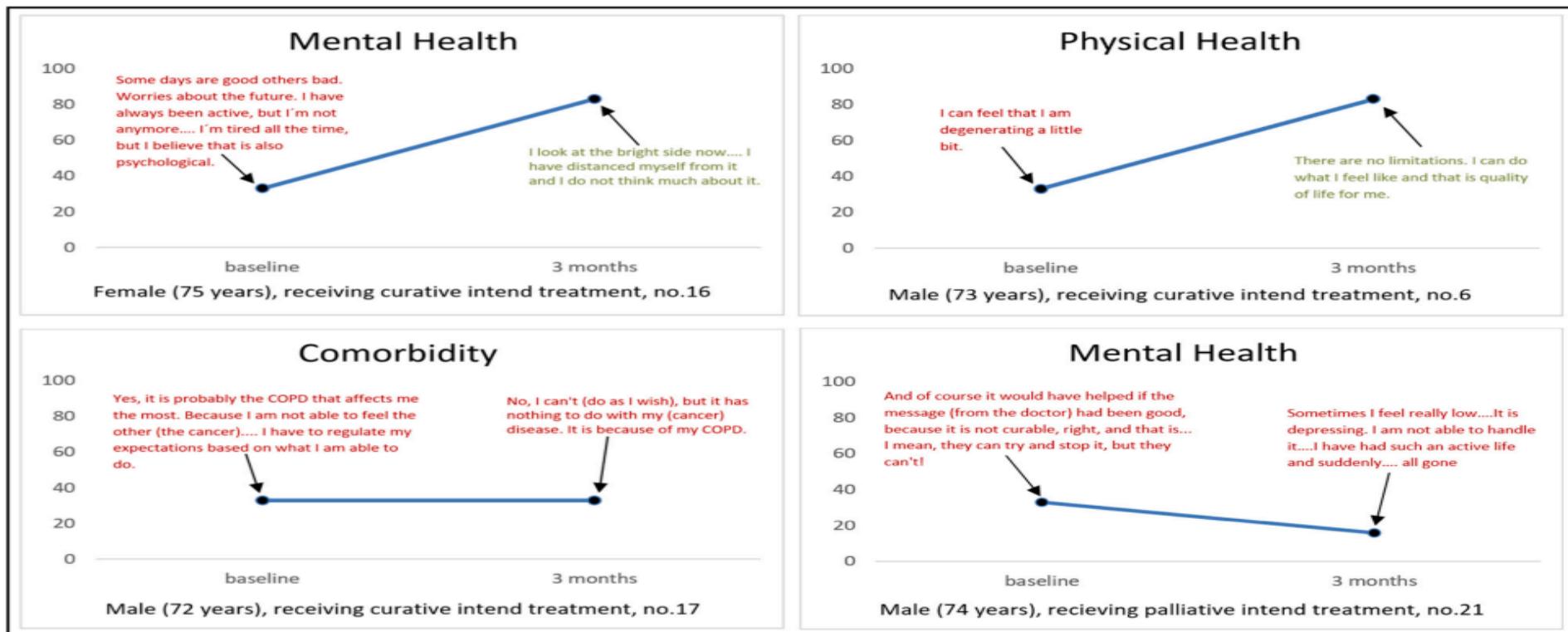
### Determinants of poor quality of life in older patients with cancer: A longitudinal mixed methods study (PROGNOSIS-Q)

Lærke Kjær Tolstrup <sup>a,b,c,e,1</sup>, Helena Møgelbjerg Ditzel <sup>a,b,c,e,\*1</sup>, Ann-Kristine Weber Giger <sup>a,c,d,e</sup>,  
Trine Lembrecht Jørgensen <sup>a,b,c</sup>, Jesper Ryg <sup>a,c,d</sup>, Karin Brochstedt Dieperink <sup>a,b,c</sup>



L.K. Tolstrup et al.

Journal of Geriatric Oncology 14 (2023) 101500



**Fig. 3.** Joint Display of Global Health Status/ QoL Scores and Interview Responses Within the Repeated Themes.

# Hvordan yder vi "Supportive care" til patient og familie i et kræftforløb?

Statusartikel

Ugeskr Læger 2024;186:V06230429

**Supportive care til ældre patienter med  
kræft**

Maiken Langhoff Kidholm<sup>1</sup>, Niels Christian Hvistid<sup>1</sup> & Karin Brochstedt Dieperink<sup>2</sup>

- Behandling af ældre patienter med kræft fokuserer på livskvalitet og mening frem for langvarig overlevelse
- Supportive care indebærer tværfaglig og holistisk tilgang til patienten i alle faser af forløbet
- Der er behov for øget inddragelse og støtte til pårørende til ældre kræftpatienter

# Supportive Care

**FIGUR 1** Multinational Association of Supportive Care in Cancers seks principper for supportive care i kræftbehandling [7].

... opretholdelse  
eller forbedring af  
livskvalitet

... relevant og bæredygtig  
kommunikation mellem de involverede  
instanser inkl. patient og pårørende

... en holistisk tilgang,  
som bør være  
styret af patientens  
præferencer

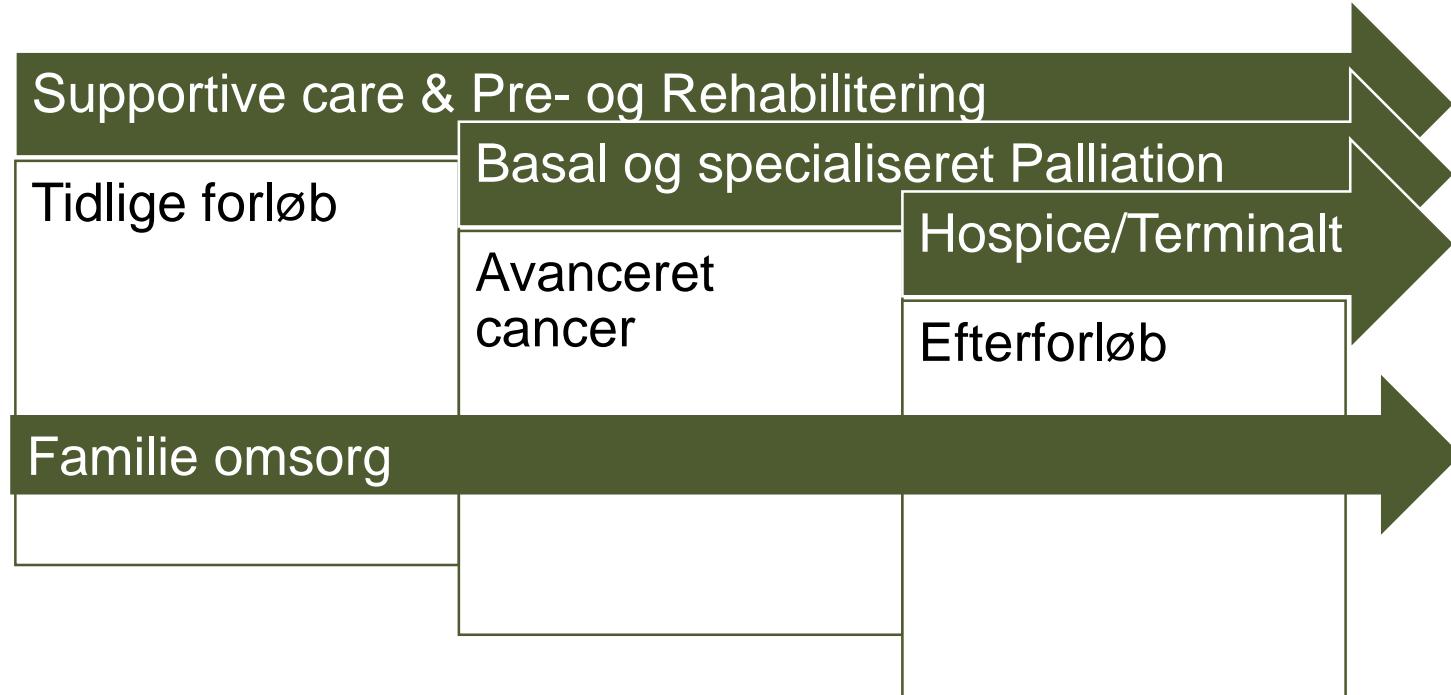
... at omfavne  
alle aspekter af  
sygdom ud fra et  
multidisciplinært  
perspektiv

## SUPPORTIVE CARE ER ...

... en grundlæggende rettighed for  
alle med kræft, uanset personlige  
forhold, kræfttype og -behandling

... at alle mennesker  
med kræft skal opnå  
maksimalt udbytte af  
deres kræftbehandling

# Supportive care i hele forløbet



Inspireret af Hui et al 2013

# Ældres behov

Har fokus på hverdagslivet:

- Ernæring og velbefindende
- At mestre fysiske symptomer og bivirkninger.
- Efterspørger mindre information end yngre
- Bo alene er en risiko faktor

*Acta Oncologica*, 2012; 51: 722–729

informa  
healthcare

ORIGINAL ARTICLE

**Living alone, obesity and smoking: Important factors for quality of life after radiotherapy and androgen deprivation therapy for prostate cancer**

KARIN B. DIEPERINK<sup>1</sup>, STEINBJØRN HANSEN<sup>1</sup>, LIS WAGNER<sup>2</sup>,  
CHRISTOFFER JOHANSEN<sup>3</sup>, KLAUS K. ANDERSEN<sup>3</sup> & OLFRED HANSEN<sup>1</sup>

Journal of Geriatric Oncology 9 (2018) 441–450

Contents lists available at ScienceDirect

Journal of Geriatric Oncology

Check for updates

Systematic review of care needs for older patients treated with anticancer drugs\*

Olivia Le Saux <sup>a,b,c,\*</sup>, Sandrine Lapotre-Aurelle <sup>c</sup>, Sophie Watelet <sup>c</sup>, Elisabeth Castel-Kremer <sup>d</sup>, Clémence Lecardonnel <sup>c</sup>, Florence Murard-Reeman <sup>c</sup>, Christine Ravot <sup>c</sup>, Claire Falandry <sup>c,e</sup>



DEPARTMENT OF CLINICAL RESEARCH

SDU

# Få interventioner til familier med en ældre person m. kræft

- 12 artikler flest fra UK
- Primært et kvalitativt design
- Familie interventioner er mest i end-of-life care
- Stort behov for implementering af familie-fokuserede interventioner tidligere i forløbet

*Scandinavian Journal of Caring Sciences*  
REVIEW ARTICLE  
doi: 10.1111/scs.12855

**Health practices in Europe towards families of older patients with cancer: a scoping review**

Hanne Konradsen PhD (Dr)<sup>1,2,3</sup> , Anne Brødsgaard PhD (Dr)<sup>4,5</sup> , Birte Østergaard PhD (Dr)<sup>6</sup>,  
Erla Svaravsdóttir PhD (Dr)<sup>7</sup> , Karin B. Dieperink PhD (Dr)<sup>8,9</sup> , Lorenz Imhof PhD (Dr)<sup>10</sup>,  
Marie Louise Luttki PhD (Dr)<sup>11</sup> , Romy Mahrer-Imhof PhD (Dr)<sup>10</sup>  and  
Cristina Garcia-Vivar PhD (Dr)<sup>12</sup>

Ældre har svært ved at håndtere flere systemer, mange personer og overgange.

De har stort behov for kontinuitet, støttende samtaler som inddrager familie/øvrigt netværk

# Comorbiditet, Polyfarmaci og Compliance

Ældre kræftpatienter har mere co-morbiditet (+3 sygdomme)

Ældre får mere medicin (36% > 5 præparater dagligt)

Ældre er ikke altid så kompliante

Jørgensen TL et al 2012

## Medicinoprydning

Brokaar et al 2021



# Funktionsniveau

Generelt har ældre **større risiko for at få et funktionstab**, eller flere symptomer efter kræftbehandlingen end yngre, især i form af:

- depression
- søvnproblemer
- fatigue



Balducci

Tidlige behovsvurdering, funktionsevne vurdering  
og fokuseret rehabilitering

# Livsstil hos ældre

Ældre er ikke altid så opmærksomme på om deres livsstil har en betydning

## Livsstilssamtale og tidlig rehabilitering

Niu et al J Oncol Pract 2015

### Mere aktiv aldring

Dyrker du sport, motionerer eller går til dans?

1997

32 %

af de 77-årige  
var aktive mindst  
en gang om ugen



2017

52 %

af de 77-årige var  
aktive mindst en  
gang om ugen

66 %

var sjældent eller  
aldrig aktive



Siren 2020. VIVE rapport 12 senarier for fremtidens ældre

# Monitorering af toxicitet vha. patientinddragelse

## Fx ugentlig monitorering vha. PRO

- Ældre i behandling med immunterapi for malignt melanom Tolstrup LK et al 2020
- Ældre i stråleterapi for prostatacancer Møller PK et al



Aktiv PRO kræver  
systematik og høj  
faglighed

# Point- of Care test POCT

Hjemmetests åbner  
nye muligheder?

ORIGINAL ARTICLE

European Journal of Cancer Care

WILEY

Patient self-testing of white blood cell count and differentiation: A study of feasibility and measurement performance in a population of Danish cancer patients

Thea Otto Mattsson<sup>1</sup>  | Christina Louise Lindhart<sup>2</sup> | Jonas Schöley<sup>3</sup> |  
Lennart Friis-Hansen<sup>4</sup> | Jørn Herrstedt<sup>5,6</sup>

Applied Nursing Research 53 (2020) 151268



Contents lists available at ScienceDirect

Applied Nursing Research

journal homepage: [www.elsevier.com/locate/apnr](http://www.elsevier.com/locate/apnr)

Point-of-care used in the treatment of older patients with cancer. The perception and experience of nurses

Christina Louise Lindhardt<sup>a,b,c,\*</sup>, Thea Otto Mattsson<sup>b,c</sup>, Jette Jørgensen Mebrouk<sup>a</sup>

# Hvem er vigtig for dig?



Systematisk  
familievurdering  
og familiedialog

# Skal jeg tage imod palliativ behandling?

Table 4. Family caregiver treatment expectations for palliative chemotherapy

Expectations of family caregivers	No.	%
n=36*		
Reduced pain and discomfort	15	42
Prolongation of life	25	69
Cure	13	36

\*Family caregivers could choose more than one answer

Ikander et al. BMC Palliative Care (2021) 20:37  
<https://doi.org/10.1186/s12904-021-00731-4>

BMC Palliative Care

## RESEARCH ARTICLE

Open Access



Patients and family caregivers report high treatment expectations during palliative chemotherapy: a longitudinal prospective

## Uddannelse i familiedialog

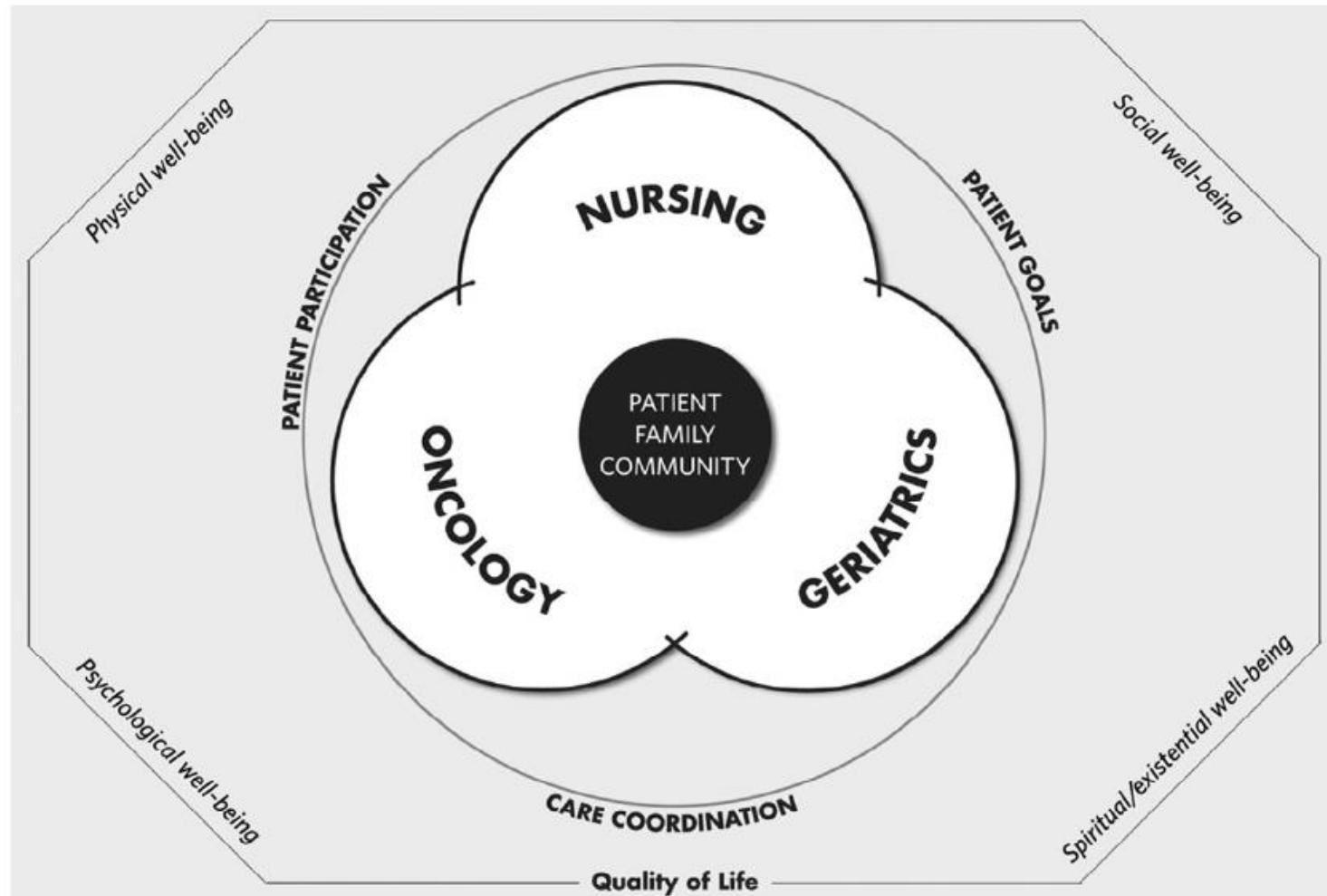
Tine Ikander<sup>1,2,3,4,5\*</sup> ID, Stefan Starup Jeppesen<sup>1,4</sup>, Olfred Hansen<sup>1,4</sup>, Mette Raunkiær<sup>2,4</sup> and Karin Brochstedt Dieperink<sup>1,3,4</sup>

## Nurses' involvement in end-of-life discussions with incurable cancer patients and family caregivers: An integrative review

T. Ikander, R.N., M.S.N.<sup>1,2,3,4,5</sup> ID, M. Raunkiær, R.N., M.Sc., Ph.D., SENIOR RESEARCHER<sup>2,4</sup>, O. Hansen, M.D., Ph.D., MPO, PROFESSOR<sup>1,4</sup> and K.B. Dieperink, R.N., Ph.D., ASSOCIATE

# MODELS OF CARE IN GERIATRIC ONCOLOGY NURSING

PEGGY S. BURHENN, SYLVIE PERRIN, AND ALEXANDRA L. McCARTHY



Modellen integrerer onkologisk pleje med geriatri

- Kræver uddannelse og organisering tilpasset de ældre kræftpatienter og deres familie!
- Kræver implementering af geriatrisk vurdering og screening samt opfølgende indsatser
- Kræver uddannelse i familiedialog
- Kræver tværfagligt og tværsektorielt samarbejde



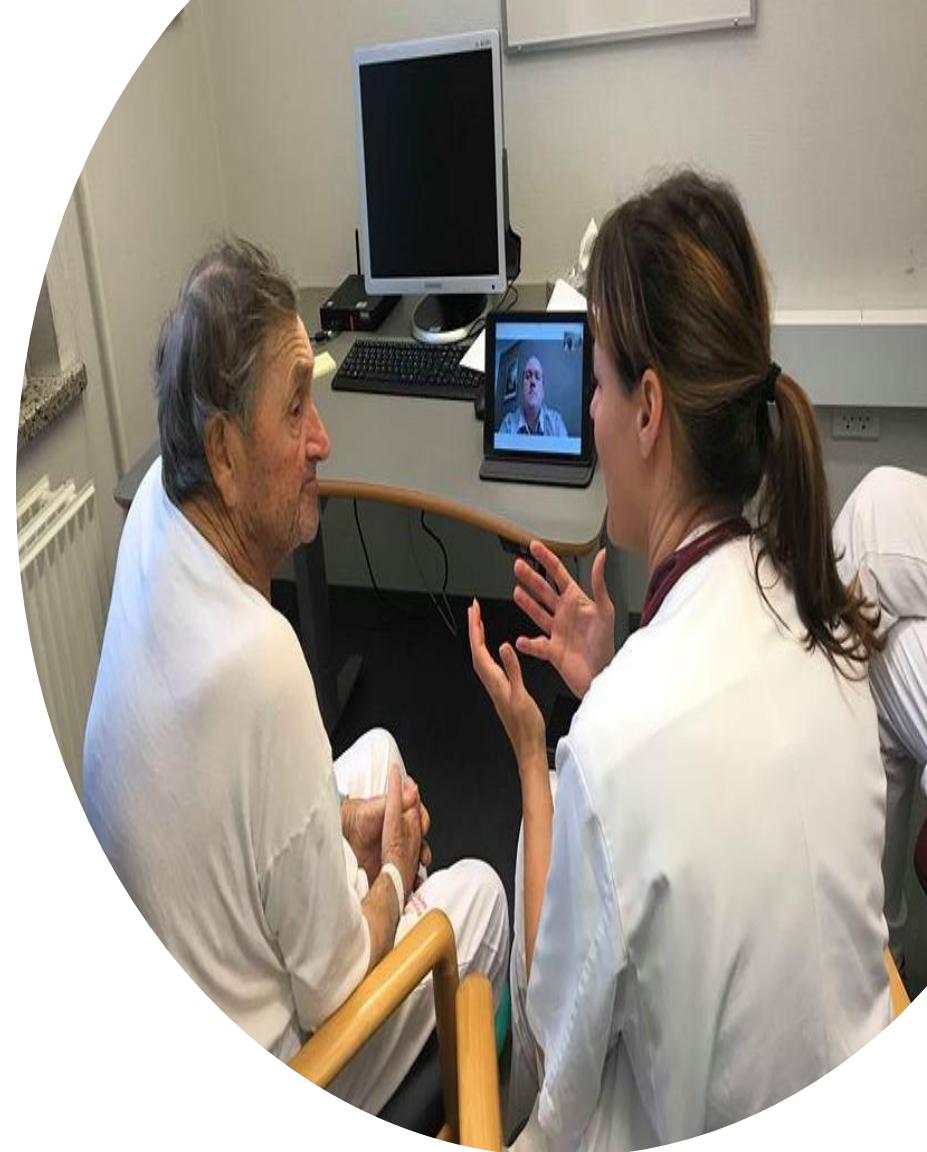
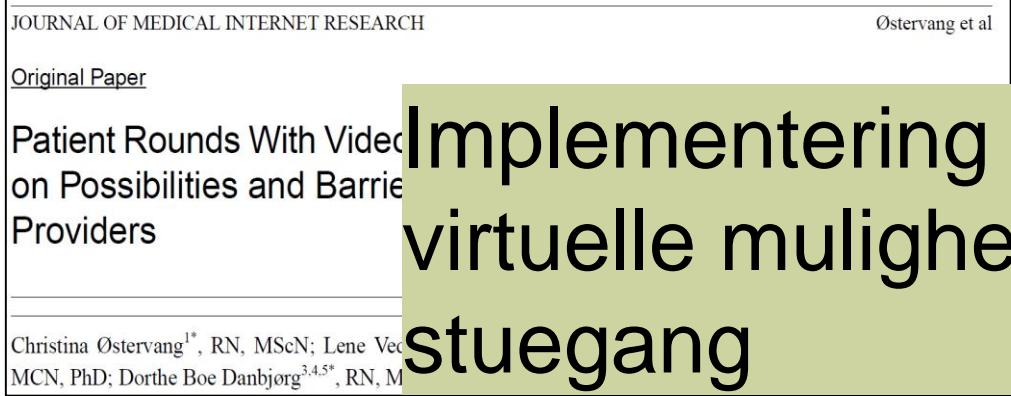
## Caring for older cancer patients: A scoping review

88 artikler fra 1996-2016

Fatou Bagayogo <sup>a,\*</sup>, Mélanie Le Berre <sup>b</sup>, Christian Ruchon <sup>c</sup>, Jean-Louis Denis <sup>d,e</sup>,  
 Lise Lamothe <sup>d</sup>, Isabelle Vedel <sup>b,c</sup>, Liette Lapointe <sup>f</sup>

Fordele	Udfordringer	Muligheder
År at vinde ved at tilbyde ældre et geri-onko program	komorbiditet, funktionsnedsætteler og polyfarmaci	Sygeplejersker har stor indflydelse
Uddannelse med start i 1997 men sporadisk og primært til læger	Geriatrisk vurdering er ressourcekrævende	Observation, vurdering og koordinering ml faggrupper
Forskning især indenfor CGA	Organisering fx MDT og brug af case managers	Kommunikation
Netværk etableres fx SIOG i 2000	Sygepleje mangler i forskningen	Psykosocial støtte til patient og familie

# Videostuegang – inddrage pårørende til ældre med kræft samt primær sektor



# Virtuel specialiseret palliation

Review Article

PALLIATIVE MEDICINE

Video consultations in palliative care:  
A systematic integrative review

Mia Jess<sup>1</sup> , Karen Frydenrejn Funderskov<sup>2,3</sup> , Mette Raunkær<sup>1</sup> , Dorthe Boe Danbjørg<sup>2,3</sup> , Ann-Dorthe Zwisler<sup>1</sup> , Lene Munk<sup>4</sup> , Mia Jess<sup>1</sup>, MSc; Karin Brochstedt Dieperink<sup>1,4</sup>, RN, PhD

ORIGINAL ARTICLE

Telemedicine in palliative care: A systematic review of qualitative studies

Karen Frydenrejn Funderskov<sup>1</sup>, RN, MSc; Mette Raunkær<sup>1</sup>, RN, MSc, PhD; Dorthe Boe Danbjørg<sup>2,3</sup>, RN, PhD; Ann-Dorthe Zwisler<sup>1</sup>, MD, PhD; Lene Munk<sup>4</sup>, RN; Mia Jess<sup>1</sup>, MSc; Karin Brochstedt Dieperink<sup>1,4</sup>, RN, PhD

JOURNAL OF PALLIATIVE MEDICINE

Original Paper

Experiencing video consultations in palliative care: Home-Care: Qualitative Study of Patient and Relative Perspectives

Karen Frydenrejn Funderskov<sup>1</sup>, RN, MSc; Mette Raunkær<sup>1</sup>, RN, MSc, PhD; Dorthe Boe Danbjørg<sup>2,3</sup>, RN, PhD; Ann-Dorthe Zwisler<sup>1</sup>, MD, PhD; Lene Munk<sup>4</sup>, RN; Mia Jess<sup>1</sup>, MSc; Karin Brochstedt Dieperink<sup>1,4</sup>, RN, PhD

Svendborg Sygehus



SDU 

# Optimering af supportive care



- Aktiv opfølgning på CGA i onkologisk regi
- Systematisk vurdering af patientens ressourcer og netværk fx Calgary modellerne
- Aktiv PRO
- Point of Care test/hjemmebehandling
- Øget samarbejde med farmaceuter mhp deprescribing
- Større kontinuitet hos personalet
- Større forståelse/mulighed for at familien er partnere i patientforløbet
- Lette virtuelle konsultationer som inkluderer familien fx videostuegang
- Udskrivningskoordination og øget samarbejde med primær sektor
- Hospitalisering i hjemmet
- Opkvalificering af primær sektor til varetagelse af behandlings- og plejeopgaver
- Deleansættelser på tværs af sektorer
- Rehabilitering i hjemmet
- Mere forskning i det optimale patientforløb for ældre og deres familier især senfølger - rehabilitering
- Formel uddannelse i onko-geriatrisk sygepleje

# Interesseret i familiesundhed?

Følg FaCe

<https://www.sdu.dk/en/forskning/face>



@FaCeSDU



FaCe - Family Focused  
Healthcare Research Center

OUH  
Odense Universitetshospital  
Svendborg Sygehus



We give families a FaCe

## STEERING GROUP

The steering group of FaCe is presented below. The steering group met every quarter in the past year.



Karin B. Dieperink  
Head of research  
Professor



Jens Søndergaard  
Professor



Dorthe Nielsen  
Professor



Ellen Nehr  
Professor



Hanne Agerskov  
Associate professor



Gitte Zachariassen  
Professor



Britt Borregaard  
Associate professor



Trine Munk-Olsen  
Professor



Lisbeth R. Minet  
Professor



Dorte Toudal Vibstrup  
Associate professor



Anne M. Clausen  
Scientific assistant



Elisabeth Coyne  
Adj. Associate Professor



Dansk Selskab for Familiesygepleje afholder Masterclass d. 21. januar 2025.

kl. 09.30 – kl. 15.30 Sted: Odense Universitets Hospital, Auditorium 1 & 2, indgang 93.

**Titel: "Multisygdom og udsathed - hvordan støttes familier og hvem er familierne?"**

9.30-10.00	Velkomst og kaffe v. forperson for DSFS, Karin Dieperink samt indflyvning til dagen med oplæg v. pårørende Anton Arentsen Rønne
10.00-10.45	Sårbarhed har ikke CPR nummer – det er noget vi skaber sammen. v. Professor og overlæge Morten Sodemann, Infektionsmedicinsk Afdeling, Odense Universitetshospital og Syddansk Universitet.
10.45-11.30	Arbejdet blandt multisyge og udsatte borgere, hvor ikke alle har en familie - om at naivere i sundhedsvæsenet v. Socialsygeplejerske Sarah Harild, Fælles Akutmodtagelse, FAM, Odense Universitetshospital. Kort pause (10 min.)
11.40-12.25	Børn er også pårørende - hvordan kan inddragelse af børn som er pårørende, hjælpe hele familien v. Katrine Frydendal, projektleder og rådgiver, Region Hovedstadens Psykiatri.
12.25-13.00	Frokost og netværksdannelse
13.00-13.50	Generalforsamling - <i>forslag skal være bestyrelsen i hænde senest d. 23. december 2024.</i>
13.50-14.05	Kaffe
14.05-14.30	Gruppe øvelse: <i>Diskussion: Hvordan kan man arbejde familiefokuseret hos multisyge- og udsatte borgere?</i>
14.30 -15.15	Når dansk gør sårbar: Pårørendes rolle som både caregiver og kommunikationsbro i mødet med ikke-dansktalende patienter, v. Lisbeth Birkelund., cand.mag. og ph.d. stud. Geriatrisk Forskningsenhed, Odense

Tilmelding til kasserer Barbara Voltelen: [bavo@ucl.dk](mailto:bavo@ucl.dk) senest d. 23. december 2024.

<https://familiesygepleje.dk/>



# Tak!



We give families a FaCe

OUH  
Odense Universitetshospital  
Svendborg Sygehus



OUH  
Odense University Hospital

SDU The SDU logo consists of the letters "SDU" in a bold, black, sans-serif font, with a small, stylized green leaf or flower icon positioned to the right of the letter "U".

# Referencer

Agecare Academy of Geriatric Cancer Research [www.agecare.com](http://www.agecare.com)

DCCC Age Danish Comprehensive Cancer Care, [www.dccc.dk](http://www.dccc.dk)

Family focused healthcare research Center (FaCe):<https://www.sdu.dk/en/forskning/face>

<http://familiesygepleje.dk/>

Hui, D., et al (2013). Concepts and definitions for "supportive care," "best supportive care," "palliative care," and "hospice care" in the published literature, dictionaries, and textbooks. *Support Care Cancer*, 21(3), 659-685

Siren 2020. VIVE rapport 12 senarier for fremtidens ældre

Le Saux,et al (2018). Systematic review of care needs for older patients treated with anticancer drugs. *J Geriatr Oncol*, 9(5), 441-450

Tolstrup LK. Zwisler AD. Bastholt L. Pappot H. Dieperink KB. Melanoma patients' and clinicians' experiences with patient reported outcomes during immunotherapy - a mixed method study. *JMIR*. 2020  
<http://dx.doi.org/10.2196/14896>

Møller PK. Pappot H. Bernchou U. Schytte T. Dieperink KB. Development of patient-reported outcomes item set for acute treatment toxicity to pelvic online magnetic resonance-guided. I review.

Jørgensen TL et al 2012: Comorbidity in elderly cancer patients in relation to overall and cancer-specific mortality *British Journal of cancer* 106, 1353-1360.

Brokaar, E. J., van den Bos, F., Visser, L. E., & Portielje, J. E. A. (2021). Deprescribing in Older Adults With Cancer and Limited Life Expectancy: An Integrative Review. *Am J Hosp Palliat Care*,

Dieperink KB og Jørgensen TL. Sygeplejemæssige udfordringer ifm behandling af ældre mennesker med kræft I: Kræftsygepleje – i et forløbsperspektiv 2. udg. Munksgaard Kap 22. s. 385-395

Kirk H. 2012: Gerontologi – Livet som ældre i det moderne samfund. Nyt nordisk forlag Arnold Busck A/S s. 43-44.

Niu et al 2015: Lifestyle Behaviors in Elderly Cancer Survivors: A Comparison With Middle-Age Cancer Survivors. *J Oncol Pract*. 11(4) 450-9.

Balducci L & Fossa SD. 2013: Rehabilitation of older cancer patients. *Acta Oncol* 52(2):233-238.

Naeim A, et al 2014: Supportive care considerations for older adults with cancer. *J CO* 32(24):2627-2634.

Adashek, J. J., & Subbiah, I. M. (2020). Caring for the caregiver: a systematic review characterising the experience of caregivers of older adults with advanced cancers. *ESMO Open*, 5(5), e000862. doi:10.1136/esmoopen-2020-000862

Goldzweig, G., et al. 2013: Informal caregiving to older cancer patients: preliminary research outcomes and implications. *Ann Oncol*, 2013. 24(10): p. 2635-40.

Jansen L, Dauphin S, van den Akker M, De Burghgraeve T, Schoenmakers B, Buntinx F. Prevalence and predictors of psychosocial problems in informal caregivers of older cancer survivors - A systematic review: Still major gaps in current research. *Eur J Cancer Care (Engl)*. 2018;27(6):e12899.

Østervang C. Vestergaard LV. Dieperink KB. Danbjørg DB. The use of video consulted patient rounds with relatives – Possibilities and Barriers in clinical practice: A qualitative study. *Journal of Medical Internet Research JMIR* Vol 21, No. 3 (2019) DOI: [doi:10.2196/12584](http://doi:10.2196/12584)

Vestergaard LV. Østervang C. Danbjørg DB. Dieperink KB. Video Consulted Patient Rounds at Cancer Departments – a kind of freedom. Relatives point of view. *Oncology Nursing Forum* 2019;46 (4):485-492. doi: 10.1188/19.ONF.485-492

Petersson NB. Jørgensen AL, Danbjørg DB. Dieperink KB. Videoconsulted patientrounds. Patients perspectives. *European Journal of Oncology Nursing* 2020 Preprint <https://doi.org/10.1016/j.ejon.2020.101763>

Andersen NL. Nielsen CI. Danbjørg DB. Møller PK. Dieperink KB. Cancer & Caregivers. Caregivers' needs for support during outpatient cancer settings. *Oncology Nursing Forum* 2019 1;46(6):757-767. doi: 10.1188/19.ONF.757-767.

Jess M. Timm H. Dieperink KB. Video Consultations in Palliative Care: A systematic Integrated Review. *Palliative Medicine* 2019